

Asia: VN/27189/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin tallennettuja biometrisia tietoja koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Poliisin henkilötietolakiin ehdotetut muutokset

-

2. Maahanmuuttohallinnon henkilötietolakiin ehdotetut muutokset

-

3. Ulkomaalaislakiin ehdotetut muutokset

-

4. Esityksen pääasialliset vaikutukset

-

5. Muut huomiot esitysluonnoksesta

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa laaja-alaisesti ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Tiivistelmä:

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin kerättyjä biometrisia tunnisteita, kuten sormenjälkiä tai kasvokuvia, voitaisiin käyttää laajemmin kuin niiden alkuperäiseen käyttötarkoitukseen.

Esitysluonnoksessa lisätään edellytyksiä biometriikan käyttöön lainvalvonta- ja rikosentorjuntatarkoituksissa. Säännöksiä biometrinen tietojen käsittelystä esitetään muutettavaksi siten, että tietoja olisi mahdollista käyttää ja luovuttaa nykyistä laajemmin muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen.

Poliisin rekistereihin, kuten passi- ja henkilökorttirekisteriin sekä Maahanmuuttoviraston rekistereihin talletettuja biometrisia tietoja saisi muutoksen johdosta käyttää muun muassa eräiden vakavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Lisäksi poliisilain säännöstä henkilöllisyyden selvittämisestä henkilötuntemerkkien avulla täsmennettäisiin.

Tavoitteena esityksellä olisi parantaa edellytyksiä biometriikan käyttöön lainvalvonta- ja rikosentorjuntatarkoituksissa Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti. Tavoitteena olisi myös ”vahvistaa rikosentorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi”.

Tavoitteena olisi myös mahdollistaa poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin tallennettujen ulkomaalaisia koskevien biometrinen tietojen luovuttaminen Schengen-tietojärjestelmään tehtäviin kuulutuksiin nykyistä laajemmin ja vahvistaa muun muassa EU:n palautuspolitiikan täytäntöönpanoa ja tehokkuutta.

Amnesty katsoo, että esitysluonnos puuttuu voimakkaasti lähes kaikkien Suomessa oleskelevien ihmisten ihmis- ja perusoikeuksiin, kuten yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan.

Muutosehdotukset koskisivat kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat joskus hankkineet biometrisiä tietoja sisältävän passin tai henkilökortin tai joilta on näitä tietoja poliisin tai Maahanmuuttoviraston ulkomaalaisia koskevissa rekistereissä. Esitysluonnoksessa mainitaan passirekisterissä ja henkilökorttirekisterissä olevan yhteensä noin neljän miljoonan henkilön tiedot ja lisäksi sadoilta tuhansilta ulkomaalaisilta on kerätty biometrisiä tietoja sekä oleskelulupakortteja että päätöksentekoa ja valvontaa varten.

Esitysluonnoksessa ei ole esitetty asianmukaisia ja riittäviä perusteluja näin voimakkaasti perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuville toimille.

Käyttötarkoitussidonnaisuus:

Luonnoksessa esitetään, että poliisin henkilötietolakia ja maahanmuuttohallinnon henkilötietolakia muutettaisiin siten, että biometrinen tietojen käyttäminen muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen olisi mahdollista.

Biometrisiä tietoja voitaisiin ehdotuksen mukaan käsitellä muun muassa henkilöllisyyden selvittämiseksi, merkittävän vaaran torjumiseksi sekä eräiden vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Näiden rikosten osalta esitysluonnoksessa ehdotetaan rajausta rikoksiin, ”joiden tehokasta estämistä, paljastamista ja selvittämistä voidaan pitää erityisen tärkeänä sekä yksilöiden että yhteiskunnan turvallisuuden kannalta”.

Lisäksi kansallisen turvallisuuden suojaamisesta vastaavat viranomaiset eli suojelupoliisi ja Puolustusvoimat voisivat saada passi- ja henkilökorttirekisterin biometrisiä tietoja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta.

Ulkomaalaisista kerättyjä biometrisiä tietoja voitaisiin luovuttaa tiettyihin SIS-järjestelmään tehtäviin kuulutuksiin nykyistä laajemmin.

Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate merkitsee sitä, että henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on suunniteltava ja määritettävä selkeästi ennen käsittelyn aloittamista. Henkilötietoja saa kerätä vain tiettyä, nimenomaista ja laissa määriteltyä tarkoitusta varten. Käsittelyn tarkoitus on siten suunniteltava ja määriteltävä ennen sen aloittamista eikä tietoja saa käsitellä alkuperäisten tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla myöhemmin. Henkilötietojen käsittely voi kuitenkin olla mahdollista alun perin määritellyn käyttötarkoituksen lisäksi myös sellaiseen käyttötarkoitukseen, joka katsotaan yhteensopivaksi tämän alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa. (ks. esim. Käyttötarkoitussidonnaisuus | Tietosuojavaltuutetun toimisto). Myös EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa mainitaan käyttötarkoitussidonnaisuus henkilötietojen käsittelyä koskeva periaatteeksi.

Yhteensopimattomuus alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa voi esimerkiksi tarkoittaa, että rekisterin käyttötarkoitus muuttuu olennaisesti. Amnesty katsoo, että passi- ja henkilökorttirekisteriin sekä poliisin ja Maahanmuuttoviraston ulkomaalaisia koskeviin rekistereihin tallennettujen tietojen käyttö esitetyllä tavalla huomattavan erilaiseen tarkoitukseen eli lainvalvontaan ja rikostorjuntaan sekä kansallisen turvallisuuden suojaamiseen laajentaa alkuperäisen käyttötarkoituksen alaa olennaisesti. Perustuslakivaliokunta on arvioinut (PeVL 23/2022 vp.) käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeamista ja valiokunnan mukaan ”erityisen vakavien rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen tai selvittämiseen voi liittyä sellaisia painavia, perusoikeusjärjestelmäänkin palautuvia yhteiskunnallisia intressejä, jotka riittävästi perustelevat käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeamista.

Toisaalta Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että rajattuja poikkeuksia käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteeseen on mahdollista tehdä, ”mikäli huolellisesti laadittu sääntely kokonaisuutena arvioiden täyttää perus- ja ihmisoikeuksien vaatimukset ja on yhteensopivaa EU-oikeuden asettamien vaatimusten kanssa”. Perustuslakivaliokunta on aiemmin suhtautunut kielteisesti passi- ja henkilökorttirekistereihin tallennettujen biometrinen tietojen käyttämiseen muuhun kuin niiden tallentamiseen liittyvään alkuperäiseen tarkoitukseen (ks. Esim. PeVL 14/2009 vp. ja PeVL 23/2022 vp.). Esitysluonnoksesta ei käy selkeästi ilmi, miksi asiaa nyt pitäisi tulkita eri tavalla.

Amnesty katsoo, että hallituksen esitysluonnoksesta ei käy yksiselitteisesti ilmi, täyttääkö ehdotettu sääntely kokonaisuutena arvioiden perus- ja ihmisoikeuksien vaatimukset. Pelkkää rikostutkinnan jonkin asteista tehostumista ei voi pitää painavana yhteiskunnallisena perusteena käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeamiselle. Myöskään kansallisen turvallisuuden osalta tällaista perustetta ei ole esitetty.

Esitysluonnoksesta ei myöskään käy riittävällä tavalla ilmi onko se täysin yhteensopivaa EU-oikeuden vaatimusten kanssa. Näitä seikkoja tuleekin jatkovalmistelussa arvioida tarkemmin ja yksiselitteisemmin.

Välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus:

Hallituksen esitysluonnoksessa arvioidaan ehdotuksilla olevan myönteisiä vaikutuksia yksityiseen ja yleiseen turvallisuuteen sekä kansalliseen turvallisuuteen. Esitysluonnoksen mukaan lakimuutokset tehostaisivat mahdollisuuksia tunnistaa rikokseen syyllistyneitä tai syyllistyviä henkilöitä, kun viranomaisilla olisi mahdollisuus käyttää aiempaa merkittävästi laajempaa biometrinen tunnisteiden vertailuaineistoa. Erityisesti passi- ja henkilökorttirekistereiden kasvokuvien käyttö toisi esitysluonnoksen mukaan merkittävää hyötyä rikostorjunnalle, ”koska digitalisaation myötä kuva- ja videomateriaalien merkitys rikosten tutkinnassa ja estämisessä on kasvanut”.

Esitysluonnoksen mukaan ”[n]äiden rikosten estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen arvioidaan liittyvän painava yhteiskunnallinen intressi”.

Esitysluonnoksessa mainitaan, että poliisin henkilötietolain muutoksilla edistettäisiin myös kansallisen turvallisuuden suojaamista, kun Suojelupoliisi ja Puolustusvoimat voisivat käyttää merkittävästi laajempaa biometrinen tunnisteiden vertailuaineistoa suojatessaan kansallista turvallisuutta sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta.

Esitysluonnoksen mukaan muutosten ”voidaan arvioida vaikuttavan myönteisesti myös kansalaisten luottamukseen poliisiin”.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta sekä henkilötietojen suojasta. Yksityisyyttä ja henkilötietoja suojellaan myös laajasti kansainvälisissä ihmisoikeusnormeissa sekä EU-oikeudessa. Yksityiselämän suojasta säännellään muun muassa YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeusjulistuksen 12 artiklassa, Kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien kansainvälisen yleissopimuksen 17 artiklassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa ja EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa. Henkilötietojen suojasta taas säännellään erikseen EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa sekä EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa.

Perus- ja ihmisoikeuksia voidaan rajoittaa vain perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävällä perusteella. Rajoittamisen tulee olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Perusoikeuksia ei siis pidä rajoittaa tarpeettomasti tai vain varmuuden vuoksi. Perusoikeusrajoituksen tulee lisäksi olla laissa tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritetty. Lisäksi henkilötietojen käsittelyn edellytykset ovat EU:n yleisen tietosuojasetuksen kautta muuttuneet aiempaa säännellymmiksi.

Esitysluonnoksessa tunnustetaan, että biometrisissä tiedoissa on kyse erityisen arkaluonteisina pidettävistä tiedoista. Biometriset tiedot kuuluvatkin yleisen tietosuojasetuksen erityiseen tietoryhmään, joiden käsittely ei lähtökohtaisesti ole sallittua paitsi erityisin perustein, kuten tärkeää yleistä etua koskevasta syystä, mikäli se on oikeasuhtaista tavoitteeseen nähden.

Amnesty katsoo, että ehdotettujen toimenpiteiden välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta ei ole esitysluonnoksessa riittävällä tavalla näytetty. Toimet puuttuvat voimakkaasti yksityisyydensuojaan ja henkilötietojen suojaan, eikä esitysluonnoksessa esitetyn perusteella tule kuvaa, että rikosten estäminen, paljastaminen ja selvittäminen tehostuisivat tai kansallinen turvallisuus paranisi niin oleellisesti, että kaikkien ihmisten tallennettuja biometrisiä tietoja tulisi päästä hyödyntämään. Esitysluonnoksessa ei ole pystytty esittämään kuinka paljon lainvalvonta ja kansallinen turvallisuus tosiasiaa paranisivat ehdotetuilla toimenpiteillä. Parannusten tulisi olla todellisuudessa olennaisia, jotta näin voimakkaasti perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuvat toimet voisivat olla välttämättömiä ja oikeasuhtaisia.

Esitysluonnoksessa ei ole myöskään eroteltu toimien välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden kannalta. Ylipäänsä esitysluonnoksen arviointi tässä suhteessa on heikkoa.

Amnesty huomauttaa, että etenkin ehdotus rekistereihin tallennettujen biometrinen tunnisteen käytöstä rikosten ennalta ehkäisyyn on ongelmallinen, koska näissä tapauksissa kyse ei ole vielä edes rikosepäilystä, vaan kyse voi olla hyvin monenlaisesta toiminnasta. Esitysluonnoksesta ei käykään

selkeästi ilmi, millaisissa tapauksissa biometrisia tietoja voitaisiin käyttää ennalta ehkäisevään tarkoitukseen. Voisiko kyseeseen tulla laajasti katsottuna esimerkiksi salainen tiedustelutoiminta.

Amnesty huomauttaa lisäksi, että lähes jokaisen ihmisen on jossain vaiheessa hankittava passi tai henkilökortti voidakseen todistaa henkilöllisyytensä sekä myös, jos haluaa matkustaa Suomen ulkopuolelle. Myöskään ulkomaalaiset eivät voi olla antamatta biometrisia tietojaan, mikäli hakevat esimerkiksi oleskelulupaa Suomesta. Ihmisillä ei siten ole tosiasiallista mahdollisuutta olla antamatta biometrisia tietojaan poliisiin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin. Ihmisillä ei myöskään ole ollut tietoa biometrinen tietojensa mahdollisesta käytöstä muussakin kuin niiden alkuperäisessä tarkoituksessa passia tai henkilökorttia hakiessaan, joten heillä ei ole ollut edes nimellistä mahdollisuutta valita haluavatko he biometrisia tietojaan annettavaksi lainvalvontatarkoituksiin.

Ehdotettuun käyttöön liittyvät riskit:

Laajojen tietomäärien käsittelyyn liittyy tietosuojakysymyksiä ja tietoturvallisuusriskejä. Erityisesti, jos hajautettuja tietokantoja yhdistetään, tietojen turvallisuutta koskevat riskit kasvavat. Laajamittaiseen tietojenkäsittelyyn liittyy myös syrjinnän ja virheellisten tulosten riski. Laajamittainen biometrinen tietojen käsittely ja vertailu voi muodostua syrjiväksi, kun otetaan huomioon tiedot poliisin suorittamasta etnisestä profiloinnista (ks. esim. Selvitys afrikkalais taustaisten henkilöiden kokemasta syrjinnästä. Syrjintä vaikuttaa afrikkalaistaustaisten elämään kokonaisvaltaisesti.). Etninen profilointi onkin yksi riski, joka biometrisen tietojen käyttöön lainvalvonnassa ja erityisesti rikostorjunnassa voi liittyä.

Myös tekoälyn mahdollinen hyödyntäminen lainvalvonnassa on suuririskistä toimintaa. Esitysluonnos jää epäselväksi sen osalta, onko tekoälyä tarkoitus hyödyntää ehdotetuissa toimissa ja miten. EU:n uudessa tekoälyasetuksessa toiminta voisi sijoittua 5 artiklan mukaiseen kiellettyyn käytäntöön tai tulla luokitelluksi suuririskiseksi 6 artiklan mukaisesti. Amnesty myös huomauttaa, että tekoälyn käyttöön lainvalvonnassa tulisikin suhtautua varovasti etenkin, kun teknologia ja siten myös tekoäly sekä niiden käyttömuodot kehittyvät jatkuvasti.

Esitysluonnoksen mukaan biometrinen tietojen käyttö myös reaaliaikaisessa etätunnistamisessa olisi mahdollista, mikäli reaaliaikainen etätunnistaminen myöhemmin otettaisiin käyttöön. Esitysluonnoksessa todetaan, ettei tätä menettelyä tällä hetkellä ole poliisilla käytössään. Amnesty huomauttaa, että tämän esitysluonnoksen nojalla ei voida mahdollisesti tulevaisuudessa ottaa käyttöön reaaliaikaista biometristä etätunnistamista.

Lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan, mikäli ihmisten oikeuksiin tai vapauksiin kohdistuu korkea riski, rekisterinpitäjän olisi riskin todennäköisyyden ja vakavuuden arvioimiseksi tehtävä ennen tietojenkäsittelyä tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi. Vaikutustenarvioinnissa olisi tarkasteltava suunniteltuja toimenpiteitä sekä suoja-toimia, joilla lievennetään riskiä ja varmistetaan

henkilötietojen suoja. Vaikutustenarviointi olisi tehtävä erityisesti, jos kyseessä olisi muun muassa biometrinen tietojen käsittely, henkilötietojen niin sanottu massakäsittely tai esimerkiksi yleisölle avoimien alueiden laaja-alainen valvonta. Tässä vaikutustenarvioinnissa olisi tarkasteltava erityisesti suunniteltuja toimenpiteitä sekä suojatoimia ja mekanismeja, joiden avulla lievennetään edellä mainittua riskiä ja varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tätä asetusta on noudatettu.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan riskejä, joita henkilötietojen suojalle voisi biometrinen tunnisteiden uusista käsittelytarkoituksista aiheutua, vähennettäisiin säätämällä täsmällisesti ja yksityiskohtaisesti käsittelyn edellytyksistä ja menettelyistä. Esitysluonnoksessa tuodaan esille riski siitä, että passien ja henkilökorttien väärentäminen, asiakirjavarkaudet ja identiteettivarkaudet voisivat lisääntyä.

Amnesty katsoo, että esitysluonnoksessa arviointi riskeistä ja niihin vastaamisesta on ohitettu pintapuolisella arvioinnilla. Henkilötietojen käsittelyssä on kyse suuririskisestä toiminnasta ja riskien arviointi sekä niihin vastaaminen tulisi käsitellä huomattavasti tarkemmin ottaen huomioon myös riskit laajemmassa merkityksessä eli perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen aiheutuvat riskit.

Oikeusturva:

Amnesty katsoo, että esitysluonnoksessa ihmisten oikeusturva on jäänyt heikoksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 14/2018 vp.) muun muassa rekisteröityjen oikeusturva ja on noussut esille henkilötietojen suojan kannalta tärkeänä sääntelykohteena.

Esitysluonnoksessa osaksi oikeusturvaa ehdotetaan, että mahdollisuutta tietojen käyttöön rikostorjunnassa rajattaisiin ylipäänsä vain sellaisiin rikoksiin, joiden tehokkaan estämisen, paljastamisen tai selvittämisen voitaisiin arvioida olevan erityisen tärkeää sekä yksilöiden että yhteiskunnan kannalta. Lisäksi vaaran estämiseksi sekä rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi tehtävät vertailut edellyttäisivät pidättämiseen oikeutetun virkahenkilön tai suojelupoliisin päällystön kuuluvan poliisin pyyntöä.

Vertailut toteutettaisiin aina keskusrikospoliisissa, joka tarkastaisi pyynnön lainmukaisuuden ja vertailun edellytysten täyttymisen. Oikeus vertailun suorittamiseen olisi vain erikseen nimetyllä poliisin palveluksessa olevalla virkahenkilöllä, jolla olisi asianmukainen koulutus. Amnesty huomauttaa, että esitysluonnoksessa ei ole selvennetty, mitä tällä tarkoitetaan. Ei siis ole selvää, onko kyse poliisin koulutuksen saaneesta henkilöstä vai millainen koulutus vaadittaisiin.

Esitysluonnoksen mukaan ennen vertailun suorittamista tulisi aina varmistaa, ettei henkilöä ole mahdollista tunnistaa esimerkiksi rikosperusteisten tuntomerkkitietojen avulla. Lisäksi säädettäisiin edellytyksistä, joilla poliisi saisi käsitellä keskusrikospoliisin suorittaman vertailun tuloksia sekä tarkoituksista, joihin passirekisteriin ja henkilökorttirekisteriin tehtyjen vertailujen tuloksia voitaisiin luovuttaa muille lainvalvontaviranomaisille.

Amnesty katsoo, että pelkästään ehdotetut rajaukset vertailun tekijään sekä tietojen käsittelyyn liittyen eivät ole riittäviä varmistamaan oikeusturvan toteutumisen. Esitysluonnoksessa ei ole myöskään tuotu esille, miten varmistetaan, ettei ehdotettujen soveltamisalaan kuuluvien rikosten lisäksi biometrisia tietoja käytettäisi vertailua tehdessä mahdollisesti havaittujen lievempien rikosten tutkintaan.

Esitysluonnoksessa ei ehdoteta tuomioistuimille roolia pyynnön lainmukaisuuden ja vertailun edellytysten täyttymisen tarkastamisessa, kuten esimerkiksi pakkokeinojen käytössä on. Nyt esitysluonnoksessa ehdotetaan tarkastajan roolia poliisiviranomaiselle, joka tarkastaisi toisen poliisiviranomaisen pyyntöjen lainmukaisuutta. Mitään ulkopuolisen tahon kontrollia ei siis edes ehdoteta. Lisäksi on epäselvää, miten Keskusrikospoliisi voisi tarkastaa Suojelupoliisin tai mahdollisesti jopa Puolustusvoimien tekemiä pyyntöjä, kun kyse olisi kansallisen turvallisuuden perusteella tehtävistä pyynnöistä. Amnesty katsoo, että pelkkä poliisin sisäinen valvonta ei ole missään nimessä oikeusturvan kannalta riittävä oikeussuojakeino.

Amnesty huomauttaa lisäksi, että esitysluonnoksessa tulisi yksityiskohtaisesti tarkastella millä tavalla vertailun kohteena olevat henkilöt saavat tiedon siitä, että heidän biometrisia tietojaan on tarkasteltu. Nyt esitysluonnoksesta ei käy ilmi, ilmoitetaanko henkilölle vertailusta laisinkaan edes jälkikäteen ja millaisia oikeussuojakeinoja henkilöllä olisi käytettävissään.

Lopuksi:

Amnesty katsoo, että ehdotettuja lakimuutoksia ei tule ottaa käyttöön. Muutoksilla puututtaisiin erittäin voimakkaasti perus- ja ihmisoikeuksiin, eikä hallituksen esitysluonnoksessa ole kyetty osoittamaan niiden välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta. Kyse on poliisin toimivaltuuksien rajusta kasvattamisesta ilman, että sille on esitetty todellista tarvetta. Myöskään oikeussuojakeinot eivät ole riittäviä. Etukäteistä ja jälkikäteistä riippumatonta kontrollia tarvitaan esimerkiksi tuomioistuinkontrollin muodossa.

Myös vaikutusten arviointi on esitysluonnoksessa riittämätöntä. Esimerkiksi lapsivaikutusten arviointi jää vaillinaiseksi. Myöskään yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisuutta ei ole riittävällä tavalla arvioitu etenkin, kun esitysluonnoksessa mainitaan, että kolmansien maiden kansalaisten biometrisia tietoja saisi käsitellä unionin kansalaisten tietoja laajemmin valtion turvallisuuteen kytkeytyvien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi.

Lisäksi muutokset tarkoittaisivat sitä, että biometristen tietojen hyväksikäyttö tehtäisiin Suomessa lähtökohtaisesti sallituksi lainvalvonnassa, kun EU:n säännöksissä niiden käyttö taas lähtökohtaisesti ei ole sallittua. Tarkoituksena EU-oikeudessa ei ole, että kansallisessa lainsäädännössä mentäisiin oikeuksien suojaamisessa heikompaan suuntaan, vaan päinvastoin EU-oikeuden lähtökohta on suojata oikeuksia paremmin.

Amnesty katsoo, että asiassa tulee pyytää perustuslakivaliokunnan kannanottoa.

Kunnioittavasti

Niina Laajapuro, ihmisoikeustyön johtaja

Lisätietoja antaa:

Kaisa Korhonen, oikeudellinen asiantuntija

Korhonen Kaisa
Amnesty International Suomen osasto